

SÖZÜYLƏ ZAMANIN ŞƏKLİNİ ÇƏKƏN ADAM

...Onu tanımayan varmı? Müzahimi deyirəm. O Müzahimi ki, həm yazıçı-publisist kimi, həm də şair kimi imzasını imzalar içində çoxdan təsdiqləyib və ədəbi mühitdə yetərincə tanınıb, halal söz adamı kimi tanınıb.

Müzahim tək-cə halal söz adamı deyil, o, həm də kənddən özüylə gətirdiyi düzlüyü, təmizliyi, saflığı, ucalığı, şərəf və ləyaqəti qoruyub saxlayan dağlar oğludur. Və bir dağlar oğlu kimi millətin ağrısını, vətənin taleyüklü məsələlərini sözlə ifadə edən işıqlı bir ziyalıdır. Onun işığından hamıya pay düşür, çünki o, hamını ürəyinin işığıyla çağırır, işığına çağırır.

Müzahimin işığı onun həm də romanlarından, povestlərindən, poemalarından, şeirlərindən süzülüb gəlir. Bu romanların, povestlərin, şeirlərin işığında bütöv Azərbaycanı, böyük Turan dünyasını, eləcə də vətənin ürəyinə sancılan zəhərli oxları, bu oxları tuşlayan, doğma türk torpaqlarına qənim kəsilən yadelliləri, torpağa fəlakət toxumları səpən sapı özümüzdən olan baltaları görmək mümkündür.

Müzahim xalq yazıçısı adını almasa da, xalqın yazıçısıdır. Müzahim xalq şairi adını almasa da, xalqın şairidir. Öncə isə o, xalqın adamıdır, xalqın ziyalıdır, qələmilə millətə xidmət edən işıqlı söz adamıdır.

Xalqın ziyalı - Müzahim İsmayılzadənin 65 yaşına qədəm qoyduğunu bu günlərdə işıq üzünə görün «Ürəyimə düşsə yolun» (Bakı, 2023) şeirlər toplusundan öyrəndim və o dəqiqə də bir vaxtlar uzun, qara saçları daraq sındıran, odlu baxışları «qız qaytaran», duruşu ilə palıd ağacını xatırladan, şah vüqarı ilə Gədəbəy dağlarına oxşayan, yerişilə yolu «silkələyən» Müzahim İsmayılzadə gözlərim önündə canlandı. Onda Müzahim Gədəbəy dağlarından təzəcə ayrılmışdı. Dağların qoyunundan Bakıya gələn bu işıqlı adamın özündən də, sözündən də dağ çiçəklərinin ətri gəlirdi. Üzündə bulaq saflığı var idi. Üzündən, gözündən xeyirxahlığın, ləyaqətin, əyilməzliyin, cəsərətin, şairliyin sakit işığı yanırıdı, iç dünyası şükranlıqla doluydu.

O, hələ ədəbiyyatın ədəbi dünyasına daxil olmamışdı, o, hələ özünü axtarırdı, cəmiyyətdə öz yerini axtarırdı. Şəhər hələ onu sıxırdı. Şəhər onu sıxdıqca dağlar onu geri çağırırdı. Müzahim tələbə idə. O, şəhərdə darıxmaq üçün dağları da, dağ adamlarının mehribanlığını, təmizliyini, sadəliyini, halallığını da özüylə Bakıya gətirmişdi. Yox. O, Allahın da baş açmadığı küləklər diyarında, arxasız, imkansız ancaq istedadlı, adamları mənəgənə kimi sıxan və çoxmillətli şəhərdə darıxmırdı. Gədəbəyi ürəyində gəzdirən, iç dünyasından sevgi mələyi boylan adam niyə də darıxmalıydı? Və bir də qələmi onu darıxmağa qoymurdu.

İllər keçirdi və o vaxtlar tanınmış, şöhrət qazanmış yazarlar da Müzahimin - möhtəşəm və qeyrətli şair-yazıçı istedadının şahidi olurdu.

Və mən qalın, qara saçları daraq sındıran Müzahimin 65 yaşına doğru üz tutub getdiyini biləndə istər-istəməz «Ürəyimə düşsə yolun» kitabından bu misraları xatırladım:

Sən necə bilirsen, bil Müzahimi,
Köhnə kişilərdən biriyəm mən də.

Haqlı fikrə nə deyəsən? O, doğrudan da köhnə kişilərdən biridi. Haqsızlığa qarşı barışmaz olması ilə, mərdliyi, cəsərəti, düzlüyü, saflığı, ha-

lallığı, yığılanın qolundan tutması ilə o, köhnə kişilərin, mərd kişilərin ən layiqli davamçılarından sayılır. O, həm də qələmilə düzü düz, ayrını ayırı yazan Mirzə Cəlili, Mirzə Ələkbər Sabiri, Mikayıl Müşfiqi xatırladır və Mirzə Cəlil kimi hədəfi gözümdən vuran, Sabir kimi söz qamçısından məharətlə istifadə edən, Müşfiq kimi eşqi, məhəbbəti ilahiləşdirən bir yazıçı-şair kimi tanınır və sevilir.

Bəli, onu tanıyır, kitablarını sevə-sevə oxuyurlar. Yəni də «Ürəyimə düşsə yolun» kitabına «söykənək». Kitabda belə bir şeir var: «Səni kim tanımaz a dağlar oğlu?» - Tovuzda yaşayan Çingiz Qərbliyə telefon açan şair «Mənəm, Müzahim tanımadınmı?» - deyərək Çingiz Qərbliyə sualı şeirlə cavablandırır:

Sən həmişə sənə dolu döysənmi?
Haqqam deyənlərin yolu döysənmi?
İsmayıl müəllimin oğlu döysənmi?
Səni kim tanımaz a dağlar oğlu?

Doğrudan da Müzahim İsmayılzadəni kim tanımaz ki? O, həm şair-yazıçı kimi, həm də saflığını, düzlüyünü, halallığını qoruyub saxlayan dağlar oğlu kimi tanınır. Dağların özəmətinə, ucalığına, şah vüqarını özündə gəzdirən, dağ havasını, dağ ətrini, bulaqların cana məlhəm olan «dirilik suyu»nu şeirlərinə hopdurur, qədəm qoyduğu 65-ci ilin ilk aylarını «Ürəyimə düşsə yolun» kitabı ilə mübarəkleyən qələm dostum bu şeirlər toplusu ilə qələminin qüdrətini, möhtəşəmliyini dir daha diqqətimizə çatdırdı.

Gəlin bu misralara diqqət yetirək və bir daha əmin olduğumuzu bildirək ki, illər öncə Gədəbəy elindən öz sadəliyini, saflığını, bulaq kimi duruluğunu özüylə Bakıya gətirən Müzahim İsmayılzadə zərrə qədər də dəyişməyib. Ötən illər ərzində şəhərin nə dəlisov küləkləri, nə nöyüt qoxuyan havası, nə qayğısı, nə problemləri, nə bir çox dostların dönük çıxması, nə də onun qabağına düyünlü odun dığarlayanların istedadlı bir gəncə qarşı olan qısqançlığı onu üz tutub getdiyi haqq yolundan döndərə bilməyib. Qara saçlarını şəhərdə ağardan, bir müddət İsmayılzadə millətin balalarına tarix elmini öyrədən Müzahim müəllim kənddən gətirdiyi mədəniyyəti şəhər mədəniyyətilə birləşdirən əsl ziyalıdır, əsl şairdir, əsl yazıçıdır.

Onun ziyalılığı da, əyilməzliyi də, şair qələmini, yazıçı sözünü çörəkdən asılı etməməsi, necə yazım ki, pula getsin düşüncəsindən uzaq olması «Ürəyimə düşsə yolun» kitabında özünü bir daha qabarıq şəkildə göstərməkdədir.

...Ağzım dada gəlsin,
Yağlı aşım yox,
Dağları əridən
Dəmir dişim yox.
Aslanlar, şirlər var,
Onnan işim yox.
Meydan tülkülərin, çaqqalarındı.
Sözüylə zamanın şəklini çəkən şairin bu misralarına da diqqət kəsilsək:

...Bizi sıraya düzüb
Əl çalmaq öyrətdilər
Əl çaldıq, getdik, hayıf.

Bu misralarda Sabirin ruhu görünür. Bu misralar bir daha göstərir ki, o, heç kimin kölgəsində addımlayan şairdir.

Müzahimin qələmində həm də Mikayıl Müşfiq ruhu var. Fikrimi bu misralar da təsdiqləyə bilər:

...Mən necə əl çəkim arzu, diləkdən,
Heç nə ummamışam zalım fələkdən.
Dedim ki, sevirəm səni ürəkdən
Dərin ruxallara daldı gözlərin.

Şairin ruhunu qidalandıran, iç dünyamı yerindən oynadan, könlümü ağappaq işıq selinə bürüyən «Ürəyimə düşsə yolun» kitabında yer almış şeirləri təhlil etməkdən çox uzaqam. Sadəcə demək istəyirəm ki, kitabı bir nəfəsə oxudum və oxuduğum şeirlər qolumdan tutaraq mənə şairin ürəyinə doğru çəkib apardı və mənəm də yolun Müzahim dünyasından gəlib keçdi. Şairin dünyası onun ürəyində əks olunmuşdu. Şairin ürəyində ilk gördüyüm ağappaq işıq oldu. İmam işığının çevrəsində ürəyi ilahi eşq ilə döyünən, iç dünyası insanlara tükənməz sevgidən yoğrulmuş, var-dövlətdən yox, namusdan, qeyrətdən dördəlli yapışan adamları gördüm. Müzahim İsmayılzadə dünyasının adamları hər gün rastlaşdığımız və bu qələmin kimi rəngini tez-tez dəyişən, ürəyinin qaranlığı üzündə əks olunan saxta adamlar deyildi, qaranlığı aydınlaşdıran adamlar idi.

O, «Yoluma çıxan adamlar» kitabında tanıdığı müxtəlif peşə sahiblərindən söhbət açıb. O, həm də X cildlik əsərlərində bu dünyanın adamlarından geniş söhbət açmaqla günümüzün reallıqlarını güzgü kimi əks etdirib. Səmimi deyirəm. Müzahim tək-cə «Sunami» romanı ilə də ən böyük mükafata layiq olmaq haqqını qazanıb. Ancaq təəssüflər ki, layiq olana layiq olduğu haqqı vermək istəməyirlər...

Bilirəm ki, o, «Ürəyimə düşsə yolun» şeirlər kitabına görə də layiq olduğu haqqı almayacaq. Çünki o, sıradan bir şair olmasa da, sıradan bir insandı. Və o, vəzifə kürsüsündə əyləşməyib, ən başlıcası isə əli yuxarılara çatmayan qələm adamlarından biridir. Bir vaxtlar prezidentin köməkçisi Əli Həsənovun, Mətbuat şurasının sabiq sədri Əflatun Amaşovun «Əməkdar jurnalist» adına layiq gördüklərinin jurnalist fəaliyyəti jurnalist Müzahim İsmayılzadənin səmərəli fəaliyyətinin heç yüzdə biri deyildi. Amma o, yenə də «Əməkdar jurnalist» adına - öz halal haqqına yiyələnmə bilmədi. Haqqı hamıdan çox olsa da, yenə də kənarda qaldı. Əsl jurnalist kimi millətə xidmət edən Müzahim İsmayılzadə ona görə Əli Həsənovların diqqətindən kənarda qaldı ki, şair, yazıçı, jurnalist kimi o, heç vaxt özünü də yazdığı kimi «özge kölgəsində ayaq döymədi», «kiminsə itini tumarlamadı», yamana göz yumub yaxşı demədi»...

Həyatın da, sözün də sınağından uğurla çıxan Müzahim İsmayılzadə 65-in yoluna iki aydan çoxdur ki, qə-

dəm qoyub. Bu yol onu 70-ə aparır. Yetmiş hələ beş il var. Kim bilir, bəlkə ona 70 yaşında layiq olduğu qiyməti verəcəklər. İndi isə o günə ümid bəsləyərək «Ürəyimə düşsə yolun» kitabından bir neçə şeirin adını çəkmək istəyirəm: «Kədəri sevdim nədənsə», «Balağa, göyərçinlər...», «Yun köynək», «Başa çıxıbdı», «Kasıb», «Qaranquşlar gəlmədi», «Yadımdan çixmır» və s. şeirlər çəkisinə, mənə tutumuna, poetikliyinə... görə heç də uca kürsülərdən, televiziya ekranlarından düşməyən bir çox şairlərin şeirlərindən geridə qalmır.

«Mənəm bu dünyada varım sözdü, söz» - deyən şairin mənəm varlı olması çox azərbaycanlı milyarderlərin varlığından daha yaxşıdır.

Şair yazır:

Bu dünya əzəldən belədir...
Bir abbası böyük görünür
Minlərin, milyonların kölgəsində...

Bu üç misra ilə günümüzə işıq tutan şairin «Məşədi İbadın hambalının abbası» şeirində bir romanlıq fikir var, bir romanlıq mövzu var. Həqiqətən belədir. Həqiqətən də «həqiqət qatlanıb cibə qoyulub, doğrunu söyən-lər başa çıxıbdı».

«Ürəyimə düşsə yolun» kitabını təhlil süzgəcindən keçirmək istəmirəm. Sadəcə olaraq

demək istəyirəm ki... Çox şey demək istəyirəm, amma demək istədiklərimi bir qəzet məqaləsinə sığışıra bilmərəm.

Şair Müzahim İsmayılzadənin özü də «Ürəyimə düşsə yolun» kitabında yaxşı deyib:

Yazdıqlarım
Yazmaq istədiklərim
yaza bilmədiklərimin
Mindən-milyondan biri.
Yazdıqlarım
Yazmaq istədiklərim,
Yaza bilmədiklərimin
Əsiri-yesiri...

Və ən nəhayət, ədəbiyyat aşığıl-rindən «Yolunuz hayandır?» - deyərək soruşmaq və bu cavabı eşitmək istəyirəm: «Yolumuz şair, yazıçı Müzahim İsmayılzadə dünyasıdır...».

Bəli, Müzahim dünyasında oxucuları bir-birindən gözəl və maraqlı, bir-birindən dəyərli və qiymətli kitablar gözləyir. Hər kitab Müzahimin dünyasıdır. Onun dünyası ilə tanış olmaq Tanrı yanında savab qazanmağa bərabərdir.

Mən bu savabı qazandım.

Bu savabı Siz də qazanın.

Zəruri qeyd: Söz ovsunundan güclü ovsun yoxdur. Mən də Müzahimin «Ürəyimə düşsə yolun» kitabının ovsununa düşdüm. Bu ovsundan hələ də çıxa bilməmişəm. Çıxa biləcəyəmmi?

Vaqif İSAQOĞLU